



ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΤΑΞΗ: Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Κείμενο 1

Κώδικας δεοντολογίας

Δημοσιογραφική δεοντολογία. Καθημερινά οι πολίτες του κόσμου βυθίζονται σε μια εικονικότητα που δεν έχει καμιά σχέση με τις πραγματικές εξελίξεις και με τις αιτίες τους. Μικροπολιτικές κουβέντες, απεριόριστη έλλειψη σεβασμού στο πρόσωπο, τηλεοπτικά μαγκαζίνο που θρέφουν την κακοήθεια και όποια μικρότητα κουβαλάει μέσα του το ανθρώπινο πλάσμα, κατευθυνόμενες, αναπαραγόμενες ειδήσεις, δημοσιογράφοι περιορισμένης ευθύνης και απεριόριστης δύναμης. Το 1995 ο 23χρονος τότε Steven Glass εντάσσεται στο δυναμικό του περιοδικού The New Republic, γνωστού για την εγκυρότητά του. Από το 1996 μέχρι και το 1998 γράφει για αυτό 41 άρθρα. Το τελευταίο του με τίτλο «**Hack Heaven**» περιέγραφε την ιστορία του Ian Restil, ενός 15χρονου χάκερ που αφού εισέβαλε στο ηλεκτρονικό δίκτυο της εταιρίας Jukt Electronics, προσλήφθηκε από την ίδια εταιρία ως υπεύθυνος ηλεκτρονικής ασφαλείας. Αποκαλύπτεται μετά κόπων και βασάνων ότι όλα τα στοιχεία και πρόσωπα που περιγράφηκαν στο άρθρο ήταν εντελώς φανταστικά και απολύτως κατασκευασμένα. Μια προσεκτικότερη εξέταση της δουλειάς του Glass αποκάλυψε ότι τουλάχιστον τα 27 από τα 41 κομμάτια του Glass περιείχαν κατασκευασμένα στοιχεία και αναφορές.

Την ίδια περίοδο περίπου, το τότε «ειδησεογραφικό» ελληνικό κανάλι Tempo με διευθυντή τότε τον Νίκο Ευαγγελάτο παρουσιάζει ένα συγκλονιστικό ρεπορτάζ μέσα από το εμπόλεμο «Αφγανιστάν», μια **«παγκόσμια αποκλειστικότητα»** όπως το κανάλι πομπωδώς διατυμπάνισε. Όπως αποκαλύπτει όμως αργότερα το Ρεπορτάζ χωρίς Σύνορα, οι λήψεις που χρησιμοποιήθηκαν πάρθηκαν στο Πακιστάν. Η ανακοίνωση της ΕΣΗΕΑ¹ έγινε με το γάντι, κρατώντας κάποιες αποστάσεις για να μη σπάσει αυτό που η Μαριάννα Τζιαντζή εύστοχα αποκάλεσε ως «συναδελφική αλληλεγγύη». Η ΕΣΗΕΑ, λοιπόν, περιέγραψε την εξαπάτηση ως «ακραία εκδήλωση εντυπωσιασμού του κοινού, προϊόν **«κιτρινισμού»**, που στη μάχη του ανταγωνισμού και στο κυνήγι της θεαματικότητας, πολύ συχνά εξοβελίζει² την ουσία της δημοσιογραφικής εργασίας, εκθέτει τους δημοσιογράφους και πλήττει την ενημέρωση». **Αααα... ώστε αυτό είναι.** Δεν είναι εξαπάτηση ούτε απάτη. Μην χαλάσουμε κιόλας το καλό όνομα της ελληνικής δημογραφίας, μην τραυματίσουμε τη σχέση εμπιστοσύνης του

¹ ΕΣΗΕΑ: Ένωσις Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών

² εξοβελίζει: απομακρύνει

αναγνωστικού, ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού κοινού με τους Έλληνες δημοσιογράφους. Φαίνεται πως η πρακτική του «ποτέ δεν δαγκώνουμε το χέρι που μας ταΐζει» έχει μπει για τα καλά στο πετσί της ελληνικής δημοσιογραφικής δεοντολογίας.[...]

Μη γελιέστε. Δεν αρκεί κανένα όνομα για την απόλυτη εγκυρότητα της κάθε είδησης. Ο αναγνώστης οφείλει να συμβάλλει σε μια ποιοτική, κριτική, διαδραστική και διαρκή διαδικασία ενημέρωσης. Η διαρκής επαγρύπνηση και η άσκηση στην κριτική σκέψη είναι τα ζητούμενα τόσο για τους δημοσιογράφους όσο και για τους αναγνώστες και φυσικά και λίγη ηθική δεν βλάπτει. Δεν υπάρχει ο θεός της εγκυρότητας ή της δεοντολογίας. Ζούμε σε έναν δυναμικό οργανισμό και όπως τον φτιάχνουμε έτσι ακριβώς θα γίνει. Θεσμοί και δεοντολογίες δεν αρκούν όταν χαθεί το πρόσωπο, η ηθική του στάση και η σκέψη του, όταν κάθε πεδίο δράσης γίνεται ένα ξέφραγο αμπέλι για καραγκιόζηδες αριβίστες³ που επικαλούνται ανερυθρίαστα⁴ την ίδια ακριβώς επαγγελματική δεοντολογία και ηθική εξαντλώνοντας κάθε διαπροσωπική σχέση, κάθε υποχρέωση και κάθε «συναδελφική αλληλεγγύη», κάθετη ή οριζόντια για να εξοντώσουν τους ανταγωνιστές τους ή τους ιδεολογικούς τους αντιπάλους. Όπως είπε και κάποιος Αριστοτέλης κάποτε «**φίλος μεν Πλάτων, φίλτέρα δ' αλήθεια**»⁵.

Διασκευασμένο άρθρο του Πέτρου Αργυρίου, tnxs, 19.10.2010

Κείμενο 2

Η χαμένη τιμή της Κατερίνας Μπλουμ

«Η χαμένη τιμή της Katharina Blum ή: Πώς αναπτύσσεται η βία και πού μπορεί να οδηγήσει» είναι ένα διήγημα του Χάινριχ Μπελ που δημοσιεύθηκε το 1974 και εξετάζει κριτικά τις πρακτικές της δημοσιογραφίας. Η Κατερίνα Μπλουμ, μια νεαρή και ωραία οικιακή βοηθός γίνεται άθελά της "πρόσωπο της ημέρας": σ' ένα αποκριάτικο πάρτυ, γνωρίζει και ερωτεύεται τον Λούντβιχ Γκαίτεν που καταζητείται από την αστυνομία για διάφορα "εγκλήματα". Έτσι η Κατερίνα βρίσκεται άξαφνα στο στόχαστρο του κίτρινου Τύπου -που εκπροσωπείται από την Εφημερίδα- και απελπισμένη από το διασυρμό της δολοφονεί τον διεφθαρμένο δημοσιογράφο Ταίτγκες.

[...] Σάββατο πρωί κατεβαίνουν στο σταθμό της πόλης τους, που ακόμη ξεφαντώνει λόγω των ημερών. Είναι ταλαιπωρημένοι, σε κακό χάλι, και μόλις πατούν το πόδι στην πλατφόρμα, να σου και Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, με την Κατερίνα ξανά στην πρώτη σελίδα: αυτή τη φορά κατεβαίνει τις σκάλες της Ασφάλειας μ' έναν

³ αριβίστας: ο τυχοδιώκτης

⁴ ανερυθρίαστα: αναίσχυντα, χωρίς ντροπή

⁵ φίλος μεν Πλάτων, φίλτέρα δ' αλήθεια: Αγαπητός είναι ο Πλάτων, πιο αγαπητή όμως, είναι η αλήθεια. Ρητό που χρησιμοποιείται για να δηλώσουμε πως εκτιμούμε τον άνθρωπο που λέει κάτι, αλλά διαφωνούμε με την ουσία των όσων ισχυρίζεται.

αστυνομικό με πολιτικά. Η ΕΡΩΜΕΝΗ ΤΟΥ ΔΟΛΟΦΟΝΟΥ ΚΡΑΤΑΕΙ ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΤΗΣ ΚΛΕΙΣΤΟ! ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟ ΚΡΥΣΦΥΓΕΤΟ ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΕΝ. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΕΠΙ ΠΟΔΟΣ ΜΑΧΗΣ!

Η Τρούντε αγοράζει ένα φύλλο, παίρνουν ταξί και φτάνουν σπίτι αμίλητοι. Την ώρα που η Τρούντε ξεκλειδώνει την πόρτα κι ο Μπλόρνα βγάζει να πληρώσει, ο ταξιτζής του δείχνει ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ και του λέει: «Καλά σας κατάλαβα! Σας έχει και σας εδώ μέσα! Ο δικηγόρος δεν είσατε; Το αφεντικό της λεγάμενης!» Του δίνει υπερβολικό φιλοδώρημα, κι ο ταξιτζής, μ' ένα χαμόγελο λιγότερο μοχθηρό απ' τη φωνή του, κουβαλάει βαλίτσες, τσάντες και σκι ως το χωλ και του λέει με μεγάλη οικειότητα «Γεια χαρά».

Ήταν ακριβώς οχτώ και τέταρτο, η ώρα που άλλες φορές η Κατερίνα τους σερβίριζε το πρωινό τους: καλοστρωμένο τραπέζι, κολλαριστές πετσέτες και τραπεζομάντιλο, λουλούδια, λογίων λογίων ψωμάκια, μέλι, αυγά, καφές, και για την Τρούντε φρυγανιές και μαρμελάδα πορτοκάλι.

Ακόμη κι η Τρούντε συγκινήθηκε την ώρα που κουβαλούσε την καφετιέρα, μαζί με κάτι φρυγανιές σικάλεως, βούτυρο και μέλι. «Πάει πια! Έπειτ' από όσα γίνανε, δεν υπάρχει γιατρεία. Το καταστρέψανε το κορίτσι. Πρώτα η αστυνομία κι έπειτα Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ. Κι όταν χάσει το ενδιαφέρον της Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, θα την αποτελειώσει η κοινή γνώμη. Ορίστε, διάβασε τι λέει εδώ!» Και να τί διάβασε:

Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, πάντοτε επί των επάλξεων προκειμένου να σας πληροφορεί ολοκληρωμένα, κατάφερε να συγκεντρώσει κι άλλες μαρτυρίες που φωτίζουν το χαρακτήρα της Μπλουμ και το σκοτεινό παρελθόν της. Οι απεσταλμένοι ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ κατάφεραν να εντοπίσουν την άρρωστη μητέρα της Μπλουμ. Η γυναίκα ήταν όλο παράπονα, επειδή η κόρη της έχει καιρό να τη δει, αλλά όταν έμαθε τα αδιάσειστα γεγονότα, δήλωσε: «Το 'λεγα εγώ! Το 'λεγα πως θα 'χει κακό τέλος!» Ο πρώην σύζυγός της, ο Βίλχελμ Μπρέτλοχ, ένας τίμιος εργάτης κλωστοϋφαντουργείου, που χώρισε την Μπλουμ για εγκατάλειψη συζυγικής στέγης, έδωσε πρόθυμα μερικές πληροφορίες στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ. «Τώρα πια ξέρω» είπε κρατώντας με κόπο τα δάκρυά του. «Ξέρω γιατί μ' εγκατέλειψε έτσι άπονα, γιατί μ' άφησε έρημο και μόνο. Όστε με ΤΕΤΟΙΑ ήταν ανακατεμένη! Τώρα το βλέπω καθαρά: Είχαν πάρει τα μυαλά της αέρα, μα πού να τη βρει την Πόρσε ένας φτωχός και τίμιος εργάτης; Όμως, σας παρακαλώ (πρόσθεσε, πολύ σοφά): δώστε στους αναγνώστες ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ μια συμβουλή από μέρους μου: Έτσι τελειώνουν τα ψεύτικα οράματα του σοσιαλισμού! Σας ερωτώ, και ερωτώ και τους αναγνώστες σας: Πού τα βρήκε τόσα πλούτη μια απλή υπηρέτρια; Με τίμιο τρόπο, αποκλείεται να τα 'χει αποκτήσει. Και δοξάζω τον Πανάγαθο που δε μας χάρισε παιδιά. Κι ωστόσο, θα 'θελα να της φωνάξω: Μικρή μου Κατερίνα, γιατί δεν έμενες μαζί μου; Με τον καιρό, θα παίρναμε κι εμείς δικό μας σπίτι, κι ένα αυτοκινητάκι. Βέβαια, Πόρσε δεν μπορούσα να σου προσφέρω -μόνο μια μετρημένη ευτυχία, σαν τίμιος και φτωχός εργάτης που δεν εμπιστεύεται τα συνδικάτα. Αχ, Κατερίνα!» [...]

Χάινριχ Μπελ, «Η χαμένη τιμή της Κατερίνας Μπλουμ», Εκδόσεις «γράμματα», 1985

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

- 1) Να παρουσιάσετε συνοπτικά (50-60 λέξεις) τις απόψεις που διατυπώνει ο αρθρογράφος στην τελευταία παράγραφο του **κειμένου 1** («Μη γελιέστε... «φίλος μεν Πλάτων, φιλέρα δ' αλήθεια»).

Μονάδες 10

- 2) α. Στην πρώτη παράγραφο του **κειμένου 1** («Δημοσιογραφική δεοντολογία... στοιχεία και αναφορές.») να εντοπίσετε έναν τρόπο ανάπτυξης. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο και να παρουσιάσετε την πρόθεση του συγγραφέα με τη χρήση του συγκεκριμένου τρόπου. (μονάδες 7)

β. Να βρεθούν τα δομικά μέρη της δεύτερης παραγράφου του **κειμένου 1** («Την ίδια περίοδο περίπου ... δημοσιογραφικής δεοντολογίας»). (μονάδες 3)

Μονάδες 10

- 3) α. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης σε κάθε μία από τις παρακάτω περιπτώσεις του **κειμένου 1**.

«Hack Heaven» (παράγρ. 1)

«παγκόσμια αποκλειστικότητα» (παράγρ. 2)

«κιτρινισμού» (παράγρ. 2)

Αααα... ώστε αυτό είναι (παράγρ. 2)

«φίλος μεν Πλάτων, φιλέρα δ' αλήθεια» (παράγρ. 3) (μονάδες 5)

β. Στην περίοδο λόγου που ακολουθεί από το **κείμενο 1** να αναγνωρίσετε το είδος σύνταξης, ενεργητικής ή παθητικής (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα (μονάδες 3) και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της (μονάδες 3). Ποια διαφορά παρατηρείτε στο ύφος; (μονάδες 3):

Η ΕΣΗΕΑ, λοιπόν, περιέγραψε την εξαπάτηση ως «ακραία εκδήλωση εντυπωσιασμού του κοινού, προϊόν «κιτρινισμού», που στη μάχη του ανταγωνισμού και στο κυνήγι της θεαματικότητας, πολύ συχνά εξοβελίζει την ουσία της δημοσιογραφικής εργασίας, εκθέτει τους δημοσιογράφους και πλήττει την ενημέρωση».

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες παραβίασης του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας σε όλα τα μέσα ενημέρωσης, όπως άλλωστε καταδεικνύει και ο αρθρογράφος του **κειμένου 1**. Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στη σχολική σας εφημερίδα να παρουσιάσετε τρεις αρχές, με τις οποίες θα έπρεπε να είναι εφοδιασμένοι, ώστε να ασκούν σωστά το λειτούργημά τους οι δημοσιογράφοι. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ Γ

1. Να εντοπίσετε τρεις μεταφορές στο **κείμενο 2** και να εξηγήσετε το ρόλο τους στο ύφος του κειμένου. (μονάδες 10)
2. «Μικρή μου Κατερίνα, γιατί δεν έμενες μαζί μου; Με τον καιρό, θα παίρναμε κι εμείς δικό μας σπίτι, κι ένα αυτοκινητάκι. Βέβαια, Πόρσε δεν μπορούσα να σου προσφέρω -μόνο μια μετρημένη ευτυχία, σαν τίμιος και φτωχός εργάτης που δεν εμπιστεύεται τα συνδικάτα. Αχ, Κατερίνα!». Στο συγκεκριμένο απόσπασμα του **κειμένου 2** να εξηγήσετε τη λειτουργία των ρηματικών προσώπων (α' και β'). (μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Δ

Ποιες είναι στο κείμενο 2 οι επιπτώσεις που αντιμετωπίζει η ηρωίδα εξαιτίας της επίθεσης που δέχεται από μια μη αξιόπιστη εφημερίδα; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα ενιαίο κείμενο 150 περίπου λέξεων.

Μονάδες 15